

AİLE ORTAMI VE ÇOCUK YUVASINDA YAŞAYAN İLKOKUL ÇAĞI ÇOCUKLARININ BÜYÜME VE GELİŞME DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Behiçe ERCİx
Dr. Arif ÖZELxx
Dr. Asuman GÜRAKSINxxx
Dr. Talat EZMECİ xxx

ÖZET :

Araştırma, aile ortamı ve çocuk yuvasındaki ilkokul çağı çocuklarının büyüme gelişme durumlarının karşılaştırılması amacıyla planlanmış ve yapılmıştır.

Araştırmaya Erzurum il merkezindeki ilkokullar sosyo-ekonomik düzeylerine göre sınıflandırılarak iyi, orta ve düşük olan okullardan basit rastgele örnekleme yöntemi ile birer okul seçilmiştir. Bu okulların 4. sınıflarının kurada çıkan şubeleri ile Merkez ve Nenehatun çocuk yuvasındaki 4. sınıf öğrencilerinin hepsi örneğe alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ki-kare önemlilik testi kullanılmıştır.

Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin yüzde 50.9 nun 10 yaşında yüzde 65.8 nin erkek, yüzde 70.2 nin ailedeki kişi sayısının 4-7, yüzde 56.2 nin, 4-6 kardeş, yüzde 45.6 nin babasının ilkokul mezunu, yüzde 57.8 nin annesinin okur-yazar olmadığı, yüzde 33.9 nun babasının büro ve eğitimle ilgil hizmetlerde çalıştığı, annelerinin yüzde 99.1 nin ev hanımı olduğu saptanmıştır.

Dokuz yaş grubu hariç üç sosyo ekonomik düzeydeki öğrencilerinde boy ve ağırlık ortalamalarının standartlarının altında olduğu, yuvada yaşayanların ise boy ve ağırlık ortalamaları aile ortamında yaşayanlara oranla daha çok standartların altında olduğu bulunmuştur. Boy persentillerinin değerlendirilmesinde öğrencilerin yüzde 89.2 nin, ağırlık persentillerinin değerlendirilmesinde ise yüzde 91.3 nün 50. persentilin altında olduğu saptanmıştır.

x Atatürk Ün. Hemşirelik Yüksekokulu Araştırma Görevlisi.

xx Atatürk Ün. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı (Prof.)

xxx Atatürk Ün. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyeleri (Yrd. Doç. Dr.)

GİRİŞ VE AMAÇ

Çocuk, yetişkinin küçük modeli olmayıp anatomik, fizyolojik ve sosyal davranışlarıyla yetişkinden farklı olan kendisen özgü bir bireydir (1). Çocuğu yetişkinden ayıran en önemli özellik devamlı büyüme ve fizik gelişme halinde olmasıdır. Büyüme ve gelişme birbirine paralel giden olgulardır. Ancak, büyüme ve gelişme, beslenme, genetik yapı, cinsiyet, hormonlar, çevresel koşullar, sosyo ekonomik ve kültürel durum gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir (2). Yapılan araştırmalar yetersiz diyetle beslenen toplumlardaki çocuklarla, yoksul ve eğitimsiz ailelerdeki çocukların büyüme hızının yeterli diyetle beslenen, eğitilmiş ve varlıklı ailelerin çocuklarından daha yavaş olduğunu ortaya koymaktadır. Buna karşın Meksika'da kırsal bir bölgede yapılan araştırmada sosyo ekonomik düzey farklılığının fiziksel büyüme ve gelişmede etkin olmadığı belirtilmiştir (2,3).

Ülkemizdeki ilkokul çocuklarında büyüme ile ilgili yapılan çeşitli araştırmalarda boy kısalığının yüzde 0.6 ile 7.8 arasında olduğu, zayıflığın ise yüzde 18.2 ile 72 arasında değiştiği bulunmuştur (1,4).

Marmara bölgesinde araştırma kapsamına alınan ilkokul çocuklarında yaş gruplarına göre değişmek üzere boy ve ağırlık yönünden büyüme geriliği gösterenlerin yüzde 60'ı aşığı belirtilmektedir (5).

Ayrıca bakıma muhtaç çocuklar ile aile ortamında yetişen çocuklar arasında da büyüme ve gelişme bakımından büyük farklılıklar olduğu, çocuğun fiziksel büyümesi ve kişilik gelişmesinde psikososyal ve ekonomik çevrenin önemli rolü olduğu bilinmektedir (6).

Yapılan araştırmalara göre yuvada yetişen çocukların, büyüme ve gelişme açısından daha fazla standartların altında olduğu saptanmıştır (7,8).

Yukarıda sıralanan verilerden anlaşılacağı gibi ülkemizde gerek aile ortamında, gerekse yuvada yetişen çocukların büyüme ve gelişmeleri istenilen düzeyde değildir. Gelecekteki toplumu oluşturacak olan bugünün çocuklarının bedensel, ruhsal ve sosyal sağlık problemlerini tanımlamak, çözüm getirmek; mutlu ve sağlıklı bir toplumun geleceğini hazırlamak için şarttır. Bu konuda tüm sağlık personeline görev düşmekle beraber en büyük görev halk sağlığı hemşiresi ve hekimlerine düşmektedir.

Yukarıda belirtilen göstergelere göre aile ortamı ve çocuk yuvasında yaşayan ilkokul çağı çocuklarının bölgemizdeki büyüme ve gelişmelerini saptamak ve karşılaştırmak amacıyla bu araştırma planlanmış ve yapılmıştır.

MATERYAL VE METOD

Araştırmanın evrenini Erzurum ili Belediyesi sınırları içinde bulunan ilkokullar ve çocuk yuvaları oluşturmaktadır. İlkokullar bulundukları bölgelerin sosyo ekonomik düzeylerine göre Milli Eğitim Müdürlüğünce iyi, orta ve düşük

olarak gruplandırıldıktan sonra üç gruptan birer okul basit rastgele örneleme yöntemi ile seçilmiştir. Sosyo ekonomik düzeyi iyi olan okullardan Evren Paşa, orta olanlardan Osmangazi, düşük olanlardan da Maksut Efendi ilkokulu örneğe alınmıştır. Veri toplamada kolaylık sağlayacağı düşünüerek seçilen bu okullardan 4. sınıfların kurada çıkan şubeleriyle Merkez ve Nenehatun çocuk yuvalarındaki 4. sınıf öğrencilerinin tümü örneğe dahil edilmiştir. Dört ay süreyle araştırmacı tarafından öğrencilere anket uygulanmış, boy ve ağırlık ölçümleri yapılmıştır.

Boy ve ağırlık değerlendirilmesinde Neyzi ve arkadaşlarının geliştirdiği persentil normları ve ortalama standart değerlere göre değerlendirilmiştir (9.10).

Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik ve ki-kare önemlilik testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerden yüzde 65.8 nin erkek, yüzde 34.2 nin kız, yüzde 50.9 nun 10, yüzde 27.2 nin 11, yüzde 21.9 nun da 12 ve 13 yaşlarında olduğu bulunmuştur. Sosyo ekonomik düzeyi yüksek ve orta olan okuldaki öğrencilerin çoğunluğunun (% 85.7, % 71.4) ailedeki kişi sayısının 4-7, düzeyi düşük olan okuldaki öğrencilerin çoğunluğunun ise (% 43.3) 8-11 kişi olduğu, sosyo ekonomik düzey ayrımı olmaksızın öğrencilerin çoğunluğunun 4-6 kardeş olduğu bulunmuştur.

Araştırma kapsamına giren tüm sosyo ekonomik düzeylerdeki öğrencilerin çoğunluğunun (iyi düzeyde % 50, orta düzeyde % 40, düşük düzeyde % 43.3) babalarının ilköğretim mezunu olduğu annelerinin ise okuryazar olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin babalarının çoğunluğunun (% 33.9) büro ve eğitimle ilgili hizmetlerde çalıştığı, bunlardan yüzde 88.5 nin sosyo ekonomik düzeyi iyi ve orta olan öğrencilerin babalarının oluşturduğu, düzeyi düşük gruptaki öğrencilerin babalarının ise çoğunluğunun (% 23.3) kalifiye olmayan işçiler olduğu, grup ayrımı olmaksızın annelerinin yüzde 99.1 nin mesleksiz (Ev Hanımı) olduğu bulunmuştur.

Yuvada yaşayan öğrencilerin yüzde 47.5 nin babasını, yüzde 25 nin annesini kaybettiği için, yüzde 27.5 nin ise diğer nedenlerle (anne ve babanın ayrılması, anne ve babanın ölmesi, maddi yetersizlik) yuvaya geldiği yuvaya geliş yaşının çoğunlukla (% 57.5) yedi ve üstü yaş olduğu belirlenmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerden, sosyo ekonomik düzeyi iyi olanların yüzde 50 nin daha çok baklagiller, orta düzeydekilerin yüzde 34.2 nin, düşük düzeydekilerin yüzde 46.6 nin tahıl ürünlerini daha çok yedikleri, öğrencilerden yüzde 95 nin günde üç öğün yemek yediği ve yüzde 90 nin da günlük uyku süresinin on saat olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin okudukları okullara göre persentil değerlerinin dağılımı tablo 1 ve 2 de verilmiştir.

Tablo : 1. Öğrencilerin Boy Persentillerinin Okullara ve Yuvaya Göre Dağılımı

Okul adı ve Sosyo Ekono- mik Düzey	3. Per.	10. Per.	25. Per.	50. Per.	75. Per	90. Per.	Toplam
	S %	S %	S %	S %	S %	S %	S %
Evren Paşa İlkok. (iyi)	15 26.8	16 28.6	13 23.2	7 12.5	4 7.1	1 1.8	56 100.0
Osmangazi İlkok. (orta)	20 57.2	7 20.0	6 17.2	1 2.9	1 2.9	— —	35 100.0
Maksut Efendi İlkok. (Düşük)	16 53.3	5 16.7	5 16.7	2 6.7	1 3.3	1 3.3	30 100.0
Yuva	27 67.5	8 20.0	4 10.0	1 2.5	— —	— —	40 100.0
Toplam	78 48.5	36 22.3	28 17.4	11 6.9	6 3.7	2 1.2	161 100.0
$X^2=23.053$ $SD=15$ $P> 0.05$							

Tablo : 2. Öğrencilerin Ağırlık Persentillerinin Okullara ve Yuvaya Göre Dağılımı

Okul adı ve Sosyo Ekono- mik Düzey	3. Per.	10. Per.	25. Per.	50. Per.	75. Per	90. Per.	Toplam
	S %	S %	S %	S %	S %	S %	S %
Evren Paşa İlkok. (iyi)	15 26.8	20 37.7	13 23.2	6 10.7	3 3.5	— —	56 100.0
Osmangazi İlkok. (orta)	9 25.7	16 45.7	8 22.9	— —	2 5.7	— —	35 100.0
Maksut Efendi İlkok. (Düşük)	14 46.7	9 30.0	5 16.7	3 3.3	— —	1 3.3	30 100.0
Yuva	15 37.5	8 45.0	5 12.5	2 5.0	— —	— —	40 100.0
Toplam	53 32.9	63 39.1	31 19.3	5.6	4 2.5	0.6	161 100.0
$X^2=19.186$ $SD=15$ $P> 0.05$							

Persentil değerlerinin yaşlara göre dağılımı tablo 3 ve 4 de verilmiştir.

Tablo : 3. Öğrencilerin Boy Persentillerinin Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş	3. Per.		10. Per.		25. Per.		50. Per.		75. Per.		90. Per.		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
9 Yaş	1	16.7	—	—	2	33.3	2	33.3	1	16.7	—	—	6	100.0
10 Yaş	27	33.0	20	24.4	19	23.2	9	10.9	5	6.1	2	2.4	82	100.0
11 Yaş	33	75.0	9	20.5	2	4.5	—	—	—	—	—	—	44	100.0
12 Yaş	16	23.1	6	23.1	4	15.4	—	—	—	—	—	—	26	100.0
13 Yaş	1	33.3	1	33.3	1	33.4	—	—	—	—	—	—	3	100.0
Toplam	78	48.5	36	22.4	28	17.4	11	6.8	6	3.7	2	1.2	161	100.0

$$X^2=43.445$$

$$SD=20$$

$$P<0.01$$

Tablo : 4. Öğrencilerin Ağırlık Persentillerinin Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş	3. Per.		10. Per.		25. Per.		50. Per.		75. Per.		90. Per.		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
9 Yaş	1	16.7	1	16.7	2	33.3	2	33.3	—	—	—	—	6	100.0
10 Yaş	17	20.7	31	37.9	23	28.1	6	7.3	4	4.8	1	1.2	82	100.0
11 Yaş	23	52.3	19	43.1	1	2.3	1	2.3	—	—	—	—	44	100.0
12 Yaş	11	42.3	10	39.5	5	19.2	—	—	—	—	—	—	26	100.0
13 Yaş	1	33.3	2	66.7	—	—	—	—	—	—	—	—	3	100.0
Toplam	53	32.9	63	39.1	31	19.3	9	5.6	4	2.5	1	0.6	161	100.0

$$X^2= 38.545$$

$$SD=20$$

$$P< 0.01$$

Öğrencilerin boy ve ağırlık ortalamalarının yaş ve cinsiyete ve okullara göre dağılımı tablo 5 ve 6 da verilmiştir.

Tablo: 5 Öğrencilerin Boy Ölçümlerinin Ortalama Değerlerinin (cm) Yaş ve Cinsiyete, Okullara ve Yuvaya Göre Dağılımı

Yaş ve cinsiyet		Okul Adı ve Sosyo Ekonomik Düzey				
		Standart Değerler (cm)	Evren Paşa İlkokulu (iyi)	Osmangazi İlkokulu (orta)	Maksut Efendi İlkokulu (düşük)	Yuva
9	E	132.0	132.0x	—	—	—
	K	130.5	131±2.94	—	123x	—
10	E	137.5	132.5±4.35	130.3±4.35	132.9±6.90	128.4±9.68
	K	137.0	133.4±6.85	132.1±5.15	132.8±4.18	131.0x
11	E	143.5	136.0±3.00	132.0±1.91	132.8±6.05	131.2±3.96
	K	145.0	135.0±3.08	131.0±3.00	131x	124.7±4.08
12	E	150.0	139.5±2.23	144.0±1.41	138.5±1.00	132.2±7.54
	K	152.0	135.0x	144.0±1.41	138.0x	138.5±9.21
13	E	156.0	—	—	—	144.0±4.24

x Bir öğrenci olduğundan bulunan değerler aynen yazılmış ve standart sapması alınmamıştır.

Tablo: 6 Öğrencilerin Ağırlık Ölçümlerinin Ortalama Değerlerinin (kg) Yaş ve Cinsiyete, Okullara ve Yuvaya Göre Dağılımı

Yaş ve cinsiyet		Okul Adı ve Sosyo Ekonomik Düzey				
		Standart Değerleri (kg)	Evren Paşa İlkokulu (iyi)	Osmangazi İlkokulu (orta)	Maksut Efendi İlkokulu (düşük)	Yuva
9	E	29.5	28.0x	—	—	—
	K	29.4	28.0±4.00	—	21.0x	—
10	E	33.7	30.6±3.54	28.2±2.39	29.3±5.29	29.5±4.01
	K	34.0	32.6±6.59	32.0±6.72	27.0±2.64	29.0x
11	E	38.5	28.0±3.39	31.1±3.48	28.0±3.38	29.8±1.32
	K	40.0	27.0±2.34	28.4±5.43	30.0x	25.7±3.78
12	E	43.0	35.0±5.65	37.5±3.60	32.0±2.82	30.7±4.92
	K	44.8	29.0x	37.5±3.60	30.0x	34.0±1.41
13	E	48.0	—	—	—	36.0±2.82
	K	44.8	41.0x	—	—	—

TARTIŞMA

Öğrencilerin boy ve ağırlık bulguları persentil ve ortalama standart değerlere göre değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmalarda olduğu gibi bu araştırmada da 50. persentil ve üstü normal büyüme ve gelişme olarak kabul edilmiştir (11,12).

Tablo 1 de görüldüğü gibi, boy ölçümlerinin değerlendirilmesinde düzeyi iyi olan okuldaki öğrencilerin yüzde 78.5 i, orta düzeydekilerin yüzde 94.2 si, düşük düzeydekilerin yüzde 86.7 si, yuvadakilerin ise yüzde 97.5 i, ağırlıkların değerlendirilmesinde (tablo 2) sosyo ekonomik düzeyi iyi olan okuldaki öğrencilerin yüzde 85.7 si, orta düzeydekilerin yüzde 94.3 ü, düşük düzeydekilerin yüzde 93.3 ü, yuvadaki öğrencilerin ise yüzde 95 i 50. persentilin altında kalmaktadır.

Boy ve ağırlık değerlendirilmesinde sosyo ekonomik düzeyi iyi olan okulda diğer okullara oranla standartlara uygun öğrenci daha fazladır. Yuvadaki öğrencilerin ise aile yanında yaşayan öğrencilere oranla daha az vücut ağırlığına ve boy uzunluğuna sahiptirler.

İstatistiksel değerlendirmeye göre boy ve ağırlık değerlendirilmesinde gruplar arasındaki fark ($p > 0.05$) önemsizdir.

Altuhul'un yuvada, Alanyalı'nın yetiştirme yurdunda yaptığı çalışmalarda öğrencilerin büyüme ve gelişmelerinin yetersiz olduğunu saptamışlardır (13,14).

Konya Çocuk Yuvasında yapılan çalışmada çocukların yüzde 86.6 nın, Ak-sayan ve arkadaşlarının yaptığı araştırmada, yetiştirme yurdundaki çocukların çoğunlukla 50 persentilin altında olduğunu bulmuşlardır (11,12).

Bilir ve Güneysu'nun sosyo ekonomik düzeylere göre boy ve ağırlık incelenmesinde; alt ve üst düzeyler arasında ağırlıkta 3 kg, boyda 3 cm fark olduğu (15), ikiz ve arkadaşlarının yaptığı çalışmalarda da ekonomik yönden gelişmiş olan ilkökul öğrencilerinin bazı yaşlarda anlamlı olarak daha ağır ve uzun boylu oldukları saptanmıştır (16).

Hindistan ve Bahreyn'de yapılan çalışmalarda fiziksel büyüme ve gelişmenin sosyo ekonomik düzeyle ilişkisi açıkça ortaya konmuştur (17,18).

Vermiş olduğumuz çalışma sonuçlarıyla bizim sonuçlarımız uygunluk göstermektedir.

Öğrencilerin boy peresnetillerin yaşlara göre dağılımında (tablo 3) 11,12 ve 13 yaşındaki çocukların hepsinin, 9 yaşındakilerin yüzde 50 nin, 10 yaşındakilerin yüzde 80.4 nün, ağırlık bulgularının değerlendirilmesinde (tablo 4) ise; 9 yaşındakilerin yüzde 66.7 si, 10 yaşındakilerin yüzde 86. 5 nin, 11 yaşındakilerin yüzde 97.7 nin 12 ve 13 yaşındakilerin hepsinin 50. persentilin altında kaldığı bulunmuştur.

İstatistiksel değerlendirmeye göre gruplar arasındaki fark önemli ($p<0.01$) bulunmuştur. Gruplar arasındaki farkında 10 yaş grubundan geldiği saptanmıştır.

Boy uzunluğu ve vücut ağırlığına cinsiyetin, kardeş sayısının, babanın ve annenin eğitim düzeyinin, babanın mesleğinin, daha çok yenilen besin maddesi gurubunun, günlük öğün sayısı ve uyku süresinin etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Ailedeki kişi sayısının boy uzunluğuna etkisinin olmadığı, ancak kişi sayısının artmasına paralel olarak vücut ağırlığında azalma olduğu, istatistiksel olarak gruplar arasındaki farkında önemli olduğu ($p<0.05$) bulunmuştur.

Tablo 5 ve 6 da görüldüğü gibi sosyo ekonomik düzeyi iyi olan okulda 9 yaş kız ve erkekler hariç bütün yaş grupları ve düzeylerdeki öğrencilerin boy uzunluğu ortalaması ile bütün yaş ve düzeylerdeki öğrencilerin ağırlık ortalamaları standartların altında bulunmuştur. Yuvadaki öğrencilerin ise boy ve ağırlık ortalamaları standartların altında olduğu gibi aile ortamında yaşayan öğrencilerin boy ve ağırlık ortalamalarından daha düşüktür.

Yine elde edilen verilere göre iyi sosyo ekonomik düzeyle düşük düzey arasında erkeklerde on yaş hariç en az 1 cm en çok 3 cm, kızlarda ise en az 2 cm en çok 4 cm boy uzunluğunda fark olduğu, ağırlık ortalamalarında da erkeklerde iyi ve düşük arasındaki fark en az 0.7 kg en çok 3 kg., kızlarda en az 1 kg en çok 7 kg fark olduğu bulunmuştur.

Tablo: 7. Yaş ve Cinsiyetlere Göre Ağırlık Ölçüleri ortalamalarının Diğer Araştırma Sonuçları ile Karşılaştırılması

		Diğer Çalışma Bulguları			
Yaş	Cinsiyet	Çalışma Bulguları	İ. İkiz ve Ark. A. Bayık	Ş. Küçüköğüt ve Ark.	
9	E	28.0	27.1	24.5	26.3
	K	24.5	26.4	25.0	26.6
10	E	29.4	23.3	28.0	29.8
	K	30.4	28.9	27.0	29.7
11	E	29.2	31.3	29.0	33.4
	K	27.7	31.6	30.0	33.7
12	E	33.8	34.7	31.0	
	K	32.6	31.1	33.5	
13	E	36.0			
	K	41.0			

(19.20.21)

Bizim Ortalama değerlerimiz 10 yaş hariç, Bayıg'ın yaptığı çalışma bulguları dışında diğer çalışma bulgularından daha az ağırlık ortalamalarına sahiptir.

Tablo: 8. Yaş ve Cinsiyetlere Göre Boy Ölçüleri ortalamalarının Diğer Araştırma Sonuçları İle Karşılaştırılması

		<u>Diğer Çalışma Bulguları</u>			
Yaş	Cinsiyet	Çalışma Bulguları	İ. İkiz ve Ark.	A. Bayık	Ş. Küçüködük ve Ark.
9	E	132.0	130.2	128.5	130.2
	K	127.0	129.2	129.0	129.9
10	E	133.5	134.7	133.0	135.8
	K	132.0	135.0	133.0	135.2
11	E	133.0	139.0	136.0	140.9
	K	130.4	138.0	137.0	141.5
12	E	139.3	142.2	141.0	
	K	138.8	142.4	142.0	
13	E	144.0			
	K	153.0			

(19.20.21)

Tablo 19 ve 20'de görüldüğü gibi çalışmamızdaki boy ve ağırlık ortamları bazı yaşlarda diğer çalışmalardan daha düşük, bazı yaş ve cinslerde ise daha yüksektir.

Bazı yaşlarda düşük olmasının nedeninin bölgeler arasındaki sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerden kaynaklanıyor olabileceği düşünülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin boy uzunluğu değerlendirilmesinde sosyo ekonomik düzeyi iyi olan okuldaki öğrencilerin yüzde 78.5 i, orta düzeydekilerin yüzde 94.2 si, düşük düzeydekilerin yüzde 86.7 si, yuvadakilerin ise yüzde 97.5 , ağırlıkların değerlendirilmesinde sosyo ekonomik düzeyi iyi olan okuldaki öğrencilerin yüzde 85.7 si, orta düzeydekilerin yüzde 94.3 ü, düşük düzeydekilerin yüzde 93.3 ü, yuvadaki öğrencilerin ise yüzde 95 i 50. percentilin altında bulunmuştur.

Öğrencilerin 10 yaş grubu hariç sosyo ekonomik düzey ayrımı olmasının diğer yaş gruplarının boy ve ağırlık ortalamaları standartların altında yuvada yaşayan çocukların ise bütün yaş gruplarının boy ve ağırlık ortalamaları aile yanında yaşayanlara göre daha çok standartların altında olduğu bulunmuştur.

Boy uzunluğu ve vücut ağırlığına cinsiyetin, kardeş sayısının, babanın ve annenin eğitim düzeyinin, babanın mesleğinin, daha çok yenilen besin maddesi grubunun, günlük öğün sayısı ve uyku süresinin etkisinin olmadığı, ailedeki kişi sayısının boy uzunluğunu etkilemediği, vücut ağırlığını ise etkilediği saptanmıştır.

Ülkemizde okul çağı çocuklarının sağlık düzeylerinin geliştirilmesi, korunması ve bakımına gereken önemin verilmesi, okul sağlığı çalışmalarına etkinlik kazandırılması, ilkokullara halk sağlığı hemşireleri ve uzman hekimlerinin görevlendirilmesi, çocukların büyüme, gelişim ve beslenme durumlarının sürekli izlenmesi önerilebilir.

Ayrıca yuvalarda fizik, genel sağlık, çevre, sosyal ve psikolojik ortamın daha iyi düzeylere çıkartılması, belli aralıklarla sağlık taraması yapılması, büyüme ve gelişmelerin sürekli izlenmesi, yuvalarda diğer sağlık personelinin yanısıra yüksekokul mezunu hemşirenin devamlı görev yapması önerilebilir.

SUMMARY

THE COMPARİSON OF THE PRİMAR SCHOOL CHILDREN İN FAMILY ENVİRONMENT AND ORPHNAGE İN VIEWS OF GROWİN UP

The study was planned and carried out in order to make clear the growing up, of the primary school children both in family enviroment and orphanage.

The area of the study included the primary schools and orphnages with in the borders of he municipality of Erzurum. The primary schools in city center were classfied as advantaged, normal and disadvantaged as regards the socio-economical conditions of their locality, and one school was randomly chosen from each group.

One branch from the 4 th year students of these schools and the central and Nenehatun orphnage 4 th year students were included in the study. Precentage and Ki-Square importance test were used in the evaluation of the obtained

Of the students contained in the study group: 50.9 % were aged at ten; 65.8 % were male; 76.2 % had 4-7 members in their families; 56.2 had 4-6 membres 45.4 % had fathers with primary school education; 57.8 % had mother totally illiterate; 33.9 % had fathers working in office and education instituinons; 99.1 had mothers who were housewives.

Except the nine age group, all the students in three socio-economical level were below height and weight standats, and those living in orphanage were even below the average of those living in the family enviroment.

By the evaluation of height percentiles 89.1 % and of the weight percentiles 91.3 % of the students were determined to be below the percentile 50.

KAYNAKLAR

1- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Başkanlığı ve Unicef, Türkiye'de Çocuğun Durumu, Ankara, 1989.

- 2- Akgün S.: İlkokul Çocuklarında Büyüme ve Gelişme, Toplum ve Hekim, s: 1,2 s: 5-9, 1992
- 3- Batis B. Little, Buschang, H. peter and Hanila, I M. Robert: Socio-economic variation in estimated growthvelocity of school children from arural, subsistence agricultural community in Southern Mexico, Am, Journal of Phsical antropolog, 76, Pp: 443-448, 1988.
- 4- Bilir, Ş. Güneysu S.: İlkokul beşinci sınıf çocuklarının antropometrik ölçümlerin sosyo-ekonomik düzey ve cinsiyetlere göre incelenmesi, Sağlık Dergisi, V. 63, s: 1, s: 31-49, 1991
- 5- Okan, B. ve Ark.Marmara Bölgesinde 7-11 yaş ilkokul çocuklarının saç iz element düzeyleri ve beslenmeleriyle olan ilişkileri üzerine bir araştırma, Tübitak Marmara Bilimsel ve Endüstriyel Araştırma Enstitüsü, Beslenm ve Gıda Teknolojisi Araştırma Bölümü Yayını, NoW: 110. 1987.
- 6- Kut, S., Özaltın, G.: Bakırköy Çocuk Yuvasında 3,12 yaş çocuklarının davranış sorunları üzerine bir araştırma, Hacettepe Üni. Sosyal Hiz. Yüksekokulu Der., S: 3, S: 133-159, 1987.
- 7- Bıyıklı L.: "Yetiştirme Yurduna Gelen 7-11 Yaş Çocuklarının Zihinsel ve Psiko-Sosyal Gelişmeleri", Doç. Tezi, Ankara, 1987.
- 8- Cilga, İ.: "Korunmaya Muhtaç Gençlerin Yetiştirilmesi Biçimleri ve Kişilik Eğilimleri Konusunda Karşılaştırılmalı Bir Araştırma" XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nöroloji Bilimler Kongresi Serbest Bildiri, Ankara, 1988.
- 9- Neyzi, O., Ertuğrul, T.: Pediatri, Neyzi, O., Günöz, H.: Büyüme ve Gelişme cilt: 1, İstanbul, Nobel Tıp Kitabevi, s: 57-86, 1989.
- 10- Neyzi, O. ve Ark: Türk Çocuklarında Büyüme ve Gelişme Normları, İstanbul Tıp Fak. MEc., 1987, 41 (Ek 74).
- 11- Erkul, İ., Özel, A., Koç, H.: Konya Çocuk Yuvasındna Gelişme Geriliği Olan Çocuklarda endokronolojik Araştırma, Selçuk Üni. Tıp Fak. Dr., 8/1, s: 1-6, 1992.
- 12- Aksayan, A ve Ark: Yetiştirme Yurdunda Kalan Çocuklarda Fiziksel ve Ruhsal Sağlık Durumu, Klinik Gelişim, s: 5, s: 2051-2053, 1992
- 13- Altuhul, S.: "Konya Çocuk Yuvasındaki 0-12 Yaş Çocuklarının Gelişme Özellikleri ve Ana Yoksunluğunun Çocuk Gelişmesine Etkileri ", Selçuk Üni. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 1991
- 14- Alanyalı, M.: "Yetiştirme Yurdunda Kalan 13-18 Yaş Kız ve Erkek Grubunun Beslenme ve Büyüme, Gelişme Yönünden İncelenmesi", Hacettepe Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilim Uz. tezi, Ankara, 1990.

15- Bilir, Ş., Güneysu S.: İkokul beşinci sınıf çocuklarının antropometrik ölçümlerinin sosyo-ekonomik düzeylere ve cinseyetlere göre incelenme Selçuk üni. tıp Fak. der., Cilt: 8, s: 1, s: 169-171, 1992

16- İkiz, İ. ve Ark: Gemlik ilçesi ilkokul çocuklarında antropometrik ölçümlerle büyüme ve gelişmenin değerlendirilmesi, Uludağ Üni. Tıp Fak. Der., s: 3, Yıl: 17, s: 393-403, 1990

17- Sing, SP., Sidn, LS., Mal hotrop: Growth Performance of punsabi children aged 6-12 years, Annwals of Human Biology, vol : 14, No: 2, Pp: 169-179, 1987

18- Musaiger, AO., Gregory, BW., Haas SD.: Growth patterns of school children in Bahrain, Annwals of Human Biology, vol: 16, No: 2, Pp: 155-167, 1989

19- İkiz, İ. ve Ark: Gemlik ilçesi ilkokul çocuklarında antropometrik ölçümlerle büyüme gelişmenin değerlendirilmesi 1. Boy ve ağırlık ilişkisi, Uludağ Üni. Tıp Fak. Der., sayı: 3, Yıl: 17, s: 1-5, 1990

20- Bayık, A: Okul Sağlığı hemşireliği çalışmaları kapsamında ilkokul çağı çocuklarında büyüme gelişme düzeyi ve sağlık sorunlarının incelenmesi, Ege Üni. Hemşirelik Yüksekokulu Der., 7: 1, s: 1-16 1991

21- Küçüköyük, Ş. ve Ark: Samsun 7-11 yaş grubu çocuklarının vücut ölçümleri, Ondokuz Mayıs Üni. Tıp Fak. Fak. Der., 6: 4, s: 485-499, 1989